

En terra valenciana ho trobo també, com a nom de partida l'*Amét* en el terme de Silla (xxxI, 14.15) i crec recordar-ne algun altre cas: no ens faci, però, escrípulo aquest ús amb article —amb aires d'apel·latiu romànic—: no hi ha, com ens mostra el nom mallorquí, tal apel·latiu ni tal article, sinó un cas quasi obligat de la normal dissimilació *n-m* > *l-m*, consagrat allà per la decadència que ha dissipat en el domini valencià l'antiga partícula *En/N'*.

La consonant aspirada del grup *hm* en altres casos i ambients no s'esvaei si bé la nostra gent la deformaren en intentar imitar-la; com veiem en casos on encara és NP: un «exarico nomine *Azmeto* Albardili» figura com a dependent de Poblet en un doc. del Cartulari (128) relatiu a possessions de Xerta i Tortosa, c. 1170. No pensem en un NP àrabic diferent, car no existeix res d'això, ni apareix res que s'hi assembla, ni amb *s* ni *š* ni *z* en les fonts d'antroponímia àrabica (Hess, Littmann, *GouvGenAlg*); una pronunciació de tipus andalusat, com es pot observar en deixalles lingüístiques dels moriscos tagarins, donava a la *s* en fi de síl·laba un so quasi igual a una aspiració, i així donà lloc als nostres a ultracorregir o imitar imperfectament *hm* com sibilant (*zm/hm*). D'on també en el te. d'Alcalà de Xivert, la *Bassa d'Asmet* (oït *azmèt* en l'enq. xxviii, 185.20).

També hi hagué assaigs d'imitació que donaven resultats consonàntics més forts. Entre les terres de la rodalia de Poblet ho veiem esdevingut NL, en la descripció d'unes afrontacions: «afronte contra versus meridie in ortum Comititis, in *Acumetis*, videlicet Abinterab» a. 1155 (*Cart.*, 122); així com és evident en aquest *Abinterab*, és clar que aquell altre nom és també el d'un antic creador o possessor moro, amb nom vestit de baix llatí: disfressa sota la qual endevinem una pronúncia *Akmet*, altre avatar d'*Ahmed*, en maldestra pronunciació.

En un doc. d'Alòs (Noguera, al NE. de Balaguer): «in comitatu Urgello, in villa --- Alos --- habent affrs. ipsas mansiones, de una parte in mansiones de Guiltard *Affamet*, de alia --- in mans. de Recedenna et de Gomir Garfies», a. 1111, en el *Cart.* de Tavèrnoles (p. 117.14). També aquí els llatinitzadors han intercalat una vocal entre les dues consonants del grup *hm*, però d'altra banda s'hi havia imitat l'aspirada *h* com *f*, perquè és la forma més corrent de catalanització d'aqueixa aspirada en els nostres arabismes. Un enllaç de fantàstica etimologia popular amb *fam* i *afamat* podia ajudar-hi.

AIACOR

Poble valencià de la comarca de Xàtiva, agregat a Canals.

PRON. MOD. *ajakór*, oït a Gavarda, a Xàtiva i allí mateix (xxxI 135.5, xxxII 18.15).

DOC. ANT. Alqueria de *Yocor*, terme de Xàtiva, en tres docs. datats de 1259 (MtzFdo., *DocValACA* I, 249). Ja apareix en el *Rept.*, com alqueria de Xàtiva,

en una donació de l'any 1247, però com que és en un sol passatge, la grafia *Ycor* (hapax de la p. 420) deu ser err. per *Yacor* o *Yocor*. Segons SSiv. (p. 83), fins al S. xvi era de la parròquia de Xàtiva, i llavors se'n féu independent passant a dependre de la parr. de Cerdà, amb 33 cases de moriscos. En donà notícies Sarthou (*Hist. de Játiva*, 409 i 413), pel plet que aqueixa ciutat tingué «contra *Ayacor*, Estubeny, Anna --- Bellús ---»; i veg. també GGRV amb notícies de dos accidents notables: el «monte aislado de *Ayacor*» i l'important *Assegador* d'Aiacor, que servia de partididor de terme amb Canals (pp. 443 i 500).

ETIM. Sens dubte àrabica com ja vaig dir (*E. T. C.*, 268) guiant-me per l'estructura del mot. És clar segons els quatre testimonis del S. XIII, que la *A-* ha de ser afegida, i que la forma originària començaria en *Y*; però com que no hi ha en àrab cap arrel *y-q-r* o *y-k-r*, és de creure que la *-r* estigui per una altra consonant de so més o menys afí. En efecte hi ha una arrel ben viva *yaqaz* 'estar atent, despert', amb l'emfàtica sonora interdental *z* que en la posició final implosiva, essent estranya als hàbits romànics, es convertiria en *-r*.

En concret, hi ha l'adj. *yaquz*, que consta (junt amb variant *yaqiz*) amb el significat «éveillé; attentif, vigilant, circonspect (homme)» (Belot, 980b1f.). Arrel viva en l'àrab general i també en el del Magreb i d'Espanya; vegeu-ne testimonis en Dozy (*Suppl.* II, 853b) i també *RMA* en porta altres derivats: *yaqzân* i *ayqâz* «excitator», *yaqâza* «vigília». La mateixa substitució de la *-z* per *r*, es deu haver produït a Algèria, on trobem el mot convertit en NP: *Yeqqûr* (*GGAlg*, 374a). Es comprèn que es devia usar com a sobrenom *Al-Yaqûz* 'l'eixerit, el vigilant, el circumspecte', i que fou el nom d'un moro que creà o posseï aquesta alqueria, que passà al nom de la població. La *A-* que s'hi ha adherit en la forma moderna, podria ser la de la proposició *a* locativa o de direcció, però més aviat seria justament l'article *Al-* de *Al-Yaquz*, lleument reduït o alterat (com tan sovint passa amb *Ar-*, aquí dissimilable).

Si poguéssim dar per segur l'origen locatiu aglutinat de la *A-*, i refiant-nos que vingui d'un NP, també hauríem pogut pensar en algun altre, com *Yaqub* (< IACOB), però amb aquest no fóra versemblant la substitució per la vibrant *r* (cf. *Calatayud* < *Qal'at Ayûb*); o bé el NP ben conegut *Yâkût*, molt més estès sobretot a Orient, on fou el del famós geògraf grec arabitzat, del S. XIII (nom manllevat del gr. *Hyacinthos*); a Egipte i Aràbia sembla ser nom especialment d'esclaus, molts dels quals serien grecs o coptes (d'on el nom): Littmann (*Eigennamen Aegypt.*, 89; Hess, 54). Però també és poc raonable que una *-t* no donés *-t* o *-te* en romànic.

AIADES i AIATS

Nota que escric sobre un NL que es repeteix en molts paratges; sense estar ben segur d'haver-ne trobat l'explicació etimològica; però en tot cas servirà per